

Södertälje – en hållbar kommun för alla

Miljöprogram för Södertälje kommun 2013–2016. Antaget av kommunfullmäktige 2012-12-17

MILJÖPROGRAM

"Det övergripande målet är att nästa generation ska få ta över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta."

Innehåll

INLEDNING	4
MARK OCH VATTEN	6
Södertälje strävar efter	7
Mål	7
Förslag till åtgärder	8
ENERGI OCH KLIMAT	9
Södertälje strävar efter att	9
Övergripande växthusgasmål	9
Målområden	9
Förslag till åtgärder	9

BEBYGGELSE OCH TRANSPORTER	10
Södertälje strävar efter	10
Mål	11
Förslag till åtgärder	11
KONSUMTION OCH BETEENDE	12
Södertälje strävar efter	13
Mål	13
Förslag till åtgärder	14
SAMMANFATTNING PER NÄMND OCH BOLAG	15

Foto: Thomas Aziz/TS Produktion

Inledning

SÖDERTÄLJE KOMMUN HAR KOMMIT LÅNGT i sitt miljöarbete och många åtgärder för att förbättra eller bevara miljötillståndet har gjorts. Mycket finns dock kvar att göra för att vi som bor och verkar i Södertälje ska kunna lämna ifrån oss en miljö där även kommande generationer kan njuta av vild natur, bada i friska sjöar och känna att vi i Södertälje har gjort vad vi kan för att minska den globala uppvärmningen.

Riksdagen har beslutat om en samlad miljöpolitik för ett hållbart Sverige. Det övergripande målet är att nästa generation ska få ta över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta. Dessa nationella mål har sedan brutits ner på regional nivå och det är varje kommuns ansvar att bryta ner dem på lokal nivå.

Södertälje kommun har valt att dela in de nationella målen i fyra prioriterade områden:

1. Mark och vatten
2. Energi och klimat
3. Bebyggelse och transporter
4. Konsumtion och beteende

Södertälje kommuns nya miljöprogram för åren 2013-2016 ersätter Agenda 21 med klimatstrategi som antogs 2004. Genom detta program fokuserar och förtydligar Södertälje kommun, som organisation, att vi vill föregå med gott exempel och ge underlag för styrning och planering. Programmet är styrande för kommunala verksamheter och bolag och ska användas som ett underlag i verksamhetsplanering och i beslut som kan påverka miljön.

"Södertälje kommun har ett särskilt ansvar att gå i täten och ansvara för att tillhandahålla kunskap och verktyg"

Klimatstrategi och energiplan

Klimatstrategi och energiplan är en fördjupad del av miljöprogrammet inom området energi och klimat. I miljöprogrammet finns de övergripande målen för energi- och klimatarbetet med, men för övriga mål och åtgärder inom detta område hänvisas läsaren till dokumentet *Klimatstrategi och energiplan*. Genom en sådan fördjupad strategi visar Södertälje kommun att klimat och energiområdet är prioriterat och att kommunen tar sitt globala ansvar för att nå klimatmålen.

Genomförande och uppföljning

Inom varje prioriterat område föreslås åtgärder, som ger nämnderna en handledning om hur de uppsatta målen i miljöprogrammet, klimatstrategin och energiplanen kan nås. I nämndernas årliga verksamhetsplaner inarbetas målnivåer för de uppsatta målen samt de åtgärder nämnden beslutar att genomföra under året. Telge AB utfärdar i sina ägardirektiv till dotterbolagen motsvarande uppgifter.

Uppföljning av miljöprogrammet, klimatstrategin och energiplanen görs till viss del i årsbokslutet och i sin helhet i miljöbokslutet. Den nationella statistik som de kommunala beräkningarna är baserade på i klimatstrategin och energiplanen har två års eftersläp.

I slutet av detta dokument presenteras målen och de föreslagna åtgärderna uppdelade i tabeller för respektive nämnd och bolag. Detta ger en snabb överblick över vad nämnden eller bolaget ansvarar för att genomföra och redovisa.

Kommunstyrelsen ansvarar för att rapportera till kommunfullmäktige hur långt kommunen nått i sin strävan att nå målen. På Södertälje kommuns hemsida ska kommunens mål synliggöras för medborgarna. Det är kommunstyrelsen som har samordningsansvar för detta arbete, men det är varje nämnd och bolags ansvar att tillhandahålla material senast den 31 mars varje år.

Samverkan är en nyckelfaktor i det långsiktiga arbetet mot ett hållbart samhälle. Detta gäller så väl mellan kommunala verksamheter som mellan kommunen, medborgare, organisationer och näringsliv. Genom samverkan ökar styrkan och kraften att nå förändring. Det kräver ett enskilt ansvar såväl som ett gemensamt engagemang. Södertälje kommun har ett särskilt ansvar att gå i täten och ansvara för att tillhandahålla kunskap och verktyg.

Relation till andra mål och dokument

Södertälje kommun har ett flertal dokument som ska styra eller vägleda kommunens verksamheter. Miljöprogrammet och översiktsplanen är starkt relaterade till varandra genom att det i översiktsplanen, enligt bestämmelserna i nya plan- och bygglagen (2010:900), ska framgå hur kommunen i den fysiska planeringen avser att ta hänsyn till och samordna översiktsplanen med nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling inom kommunen. Miljöprogrammet är även kopplat till kommunens övergripande styrdokument Mål och budget.

På regional nivå finns viktiga dokument som den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen (*RUFS 2010*) samt regionala miljömål. Länsstyrelsen, i samråd med kommunerna, prioriterar fem kvalitetsmål i en första omgång av nya delmål för att uppnå de regionala målen. Dessa är: *Begränsad klimatpåverkan, Ingen övergödning, Ett rikt växt- och djurliv, Frisk luft* samt *God bebyggd miljö*. Södertälje kommuns fokusområden i detta miljöprogram stämmer väl överens med de regionala prioriteringarna.

Strävan efter att nå en hållbar utveckling är en komplex uppgift där kommunen har en viktig roll. Trots goda ambitioner är det dock oundvikligt att intressen ibland står mot varandra och konflikt mellan olika dokument uppstår. Att ställa ekologiska och sociala värden mot ekonomiska är dock nödvändigt. En sådan avvägning kräver ett bra beslutsunderlag som visar både kort- och långsiktiga ekonomiska vinster och konsekvenser.

Målgrupp

Dokumentet är styrande för Södertälje kommun som organisation och de helägda kommunala bolagen och kan på så sätt inspirera även det privata näringslivet. Programmet ska användas som ett underlag i verksamhetsplanering och beslut som kan påverka miljön. Målen är satta så att kommunen har rådighet över måluppfyllnad eller på ett kraftfullt sätt kan vidta åtgärder för att bidra till att nå målet.

Definition

Den kommunala organisationen består av kommunen med dess politiker och tjänstemän samt det kommunala bolaget Telge AB och dess dotterbolag.

Foto: Joakim Serrander

Mark och Vatten

I SÖDERTÄLJE ÄR NATUREN ALLTID NÄRA

INOM DETTA OMRÅDE täcks följande nationella miljömål in: ingen övergödning, ett rikt växt- och djurliv, grundvatten av god kvalitet, levande skogar, ett rikt odlingslandskap, levande sjöar och vattendrag, bara naturlig försurning och giftfri miljö.

I Södertälje kommun är naturen aldrig långt borta. Vi har ett omväxlande landskap och en rik natur med många sjöar, kust, stora skogar och en aktiv landsbygd. Området har sedan urminnes tider utgjort en naturlig mötesplats i länken mellan Östersjön och Mälaren och många spår finns kvar från tidigare bebyggelse. Befolkningsökningen och det ökande exploateringsstrycket i Södertälje kommun ställer höga krav på långsiktig planering för att värna vår natur- och kulturmiljö. All exploatering måste vara hållbar och bedömning av miljö- och hälsorisker vid förorenade områden ska därför således göras i såväl ett kort som långt tidsperspektiv. Arbetet med förorenad mark kan dock inte enbart begränsas till de områden som är attraktiva för exploatering. Kommunen måste verka för att efterbehandlingsåtgärder vidtas i alla mark- och vattenområden som är så förorenade att de medför oacceptabla risker för hälsa, miljö eller naturresurser.

Södertälje kommun är en stor markägare och äger cirka 4300 hektar skog. Genom att bruka och vårda den mark som vi äger kan vi bidra till att bevara den biologiska mångfalden. Regionplanekontoret har identifierat 10 gröna kilar som utgör grunden för Stockholmsregionens grönstruktur. Två av dessa sträcker sig in i Södertälje kommun. Kilarna är stora sammanhängande naturområden som kan erbjuda en mångfald av funktioner, kvaliteter, samband och upplevelser som mindre områden inte kan erbjuda. Större naturområden i kilarna, så kallade värdekärnor, är tillsammans med spridningskorridorer särskilt värdefulla för växt- och djurlivet. Värdet av de gröna kilarna i Södertälje ska beaktas vid ny bebyggelse och intrång i den regionala grönstrukturen får endast ske om förlusten av grönområde vägs upp av annan samhällsnytta.

För att skydda värdefull natur med anledning av dess biologiska värde eller för friluftslivet, finns det 20 naturreservat i Södertälje kommun. I kommunen finns även natur som har ett skydd som Natura 2000-områden, naturminnen, biotopskyddsområden samt hävdade ängs- och hagmarker med

höga naturvärden. Vid planering av bebyggelse i närheten av skyddade områden är det av största vikt för den känsliga naturen att inte bygga i direkt anslutning till dessa områden då detta kan innebära att områdets värdefulla miljö försvagas.

Produktiva jordbruksmarker är viktiga att bevara för att gynna förutsättningarna för lokal livsmedelsproduktion samtidigt som den biologiska mångfalden och kulturmiljövärdena bevaras och stärks. Miljöbalkens hänsynsregler poängterar att jordbruk är av nationell betydelse och det nationella miljö kvalitetsmålet *God bebyggd miljö* anger att natur- och grönområden med närhet till bebyggelse och med god tillgänglighet ska värnas så att bland annat lokal odling kan tillgodoses. Södertälje kommun har en ledande roll i Östersjöprojektet BERAS Implementation och inom detta projekt byggs det upp ekologiska kretsloppssamhällen i samtliga länder runt Östersjön och med intresserade efterföljare över hela världen. Kommunen är därmed en förebild i det globala arbetet för att minska klimatpåverkan, miljöpåverkan på vatten och hav samt att skydda den biologiska mångfalden i samspel mellan kommun, privata aktörer och forskning. Med utgångspunkt i BERAS Implementation har över 70 initiativ sammanställts i en broschyr. Dessa initiativ kan guida och inspirera andra som önskar bygga upp och stärka den ekologiska produktionen och konsumtionen lokalt. Detta är gårdar, trädgårdar, förädlingsverksamheter, distributörer av mat, måltidsverksamheter, kommunala verksamheter, skolor och högskola samt diverse kultur- och turisminitiativ.

Naturområden är viktiga för den biologiska mångfalden men även ur rekreations-, hälso- och upplevelsesynpunkt för Södertälje kommuns medborgare. För att alla ska känna sig trygga att röra sig i naturen är det viktigt att göra den tillgänglig för allmänheten. Detta kan till exempel innebära att hålla vandringsleder öppna, genom utbildning och guidning samt genom skyltning och information på busshållplatser.

Södertälje kommun består till 25 % av vatten, vilket är en hög siffra nationellt sett. Problemet med övergödning är stort i Södertälje. Enskilda avlopp, som inte fungerar tillfredsställande, är tillsammans med den odlade åkermarken de dominerande källorna när det gäller utsläppen av fosfor. Enskilda avlopp står i flera avrinningsområden för omfattande utsläpp av närsalter som belastar sjöar och vattendrag vilka slutligen når Östersjön. Lillsjön och Kyrksjön, i Stavbofjärdens tillrinningsområde söder om Södertälje, hör till landets mest övergödda sjöar och är på grund av detta högt prioriterat inom programperioden. Andra faktorer som påverkar vårt vatten är spår av medicinrester och andra miljögifter samt dagvatten från vägtrafiken. Det är därför viktigt att omhändertagandet av dagvatten är löst. Som en följd av ökade luftföroreningar, mer trafik, och fler hårdgjorda ytor har dagvattnet blivit alltmer förorenat. Dagvattnet innehåller framförallt partiklar,

syreförbrukande ämnen, näringsämnen och tungmetaller. Föroreningarna medför olika vattenkvalitetsproblem såsom igenväxning, algblomning, syrefattiga bottenar, och förgiftning av vattenlevande växter och djur.

Södertälje strävar efter

- Att ha rena, levande och friska vatten som lämpar sig väl för bad, fiske och rekreation. Utbyggnaden av vatten och avlopp ska vara i ett kretslopp och hanteringen av dagvatten ska vara hållbar.
- Att naturen i Södertälje kommun ska vara omväxlande och rik på biologisk mångfald. Den ska finnas nära invånarna och vara tillgänglig för alla.
- Att Södertälje kommun ska ha en mångskiftande livsmiljö där viktiga kulturmiljövärden, karaktärsdrag samt kvaliteter värnas och ökar kunskapen samt förståelsen om kommunens historia.
- Att Södertälje kommun ska bli ett ekologiskt kretsloppssamhälle där det lokala självförsörjandet samt kretsloppstanken finns med från början i beslut som rör matproduktion och avloppslösningar i kommunen.

Mål

1. Alla kommunens sjöar och vattendrag ska uppfylla EU:s vattendirektiv för god ekologisk status till år 2021. Inga sjöar eller vattendrag får försämrats.
NULÄGE: *Södertälje har 52 vattenförekomster som ingår i vattendirektivet. Idag har inget vattendrag i Södertälje hög status. 57 % har god status, 31 % har måttlig status, 10 % har otillfredsställande status och 2 % har dålig status. ANSVAR:* Miljönämnden.
2. Senast 2016 ska alla undermåliga enskilda avlopp i Stavbofjärdens tillrinningsområde vara åtgärdade och uppfylla krav om kretsloppsanpassning där det bedöms skäligt.
NULÄGE: *Maj 2011 har drygt 30 % (ca 600) av fastigheterna undermåliga avlopp. ANSVAR:* Miljönämnden.
3. Samtliga förorenade områden som innebär akuta risker vid direktexponering och sådana områden som idag, eller inom en nära framtid, hotar betydelsefulla vattentäkter eller värdefulla naturområden ska vara utredda och vid behov åtgärdade vid utgången av år 2020. Åtgärder ska fram till år 2020 ha genomförts vid så stor andel av de prioriterade förorenade områdena att miljöproblemet i sin helhet i huvudsak kan vara löst allra senast år 2050.
NULÄGE: *I Södertälje kommun finns omkring 440 konstaterat eller misstänkt förorenade områden. 2 av dessa hör till riskklass 1 och finns med på länsstyrelsens lista över länets mest prioriterade områden. ANSVAR:* Kommunstyrelsen, Miljönämnden, Tekniska nämnden, Stadsbyggnadsnämnden.

4. Södertälje kommuns tätorter ska ha en fortsatt sammanhängande grönstruktur där gröna stråk och länkar binder samman grönområden. De utpekade gröna svaga sambanden ska skyddas och förstärkas. **NULÄGE:** I Södertälje kommun finns 2 svaga samband utpekade i RUFSS 2010 (Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen 2010) samt i Södertälje kommuns översiktsplan. **ANSVAR:** Tekniska nämnden, Stadsbyggnadsnämnden, kommunalnämnderna.
5. Skyddad natur är värdefull för att säkerställa att djur och växter bevaras. Antal värdefulla naturområden som skyddas ska öka i kommunen. **NULÄGE:** År 2011 finns i kommunen 20 naturreservat, varav 7 är bildade av kommunen. I kommunen finns även 8 naturminnen och 32 biotopskyddsområden. **ANSVAR:** Miljönämnden.
6. Skogen ska ha höga och långsiktiga hållbara sociala, ekologiska och ekonomiska värden. Södertäljes skog ska skötas med utgångspunkt från skogspolicyn, fastställd 2008, vilken anger att skogens skötsel ska utgå från en skogsskötselplan där skogen är certifierad enligt Forest Stewardship Council (FSC) senast 2016. **NULÄGE:** En skogspolicy antogs av Tekniska nämnden 2008-03-20. Skogen är inte certifierad enligt Forest Stewardship Council. **ANSVAR:** Tekniska nämnden.
7. Hävden på de värdefullaste ängs- och hagmarkerna (klass A och B) ska bevaras för att gynna den biologiska mångfalden. **NULÄGE:** 59 objekt vid senaste inventeringen 2007. **ANSVAR:** Miljönämnden.
8. Åkermarker med högst produktionsförmåga ska värnas för att trygga jordbruksmarkens värden samt kommunens möjligheter till lokal livsmedelsproduktion. **NULÄGE:** De värdefullaste klasserna som finns i Södertälje är klass¹⁾ 5 och 4 och är även utpekade i översiktsplanen. **ANSVAR:** Kommunstyrelsen, Stadsbyggnadsnämnden, Tekniska nämnden, kommunalnämnderna.
3. En handlingsplan för kommunens arbete med förorenade områden ska tas fram. **ANSVAR:** Miljönämnden.
4. Ett naturreservat längs Moraåns dalgång ska bildas. **ANSVAR:** Miljönämnden.
5. Senast 2016 ska kommunens samtliga skyddade stränder vara inventerade. **ANSVAR:** Miljönämnden.
6. Senast 2013 ska rutiner finnas för hur kunskaps- och planeringsunderlag inom natur- och kulturmiljö används vid all fysisk planering. **ANSVAR:** Stadsbyggnadsnämnden, Tekniska nämnden.
7. Aktiviteter ska årligen genomföras för att uppmuntra medborgarna att vistas i naturen. **ANSVAR:** Miljönämnden; Tekniska nämnden, Utbildningsnämnden, Kultur- och fritidsnämnden, Arbetslivsnämnden.
8. Säkerställa att den tätortsnära naturen även gynnar biologisk mångfald och hyser olika naturtyper. **ANSVAR:** Tekniska nämnden, Miljönämnden, Telge Bostäder, Telge Fastigheter, Kommunalnämnderna.
9. Södertälje kommun ska underlätta för lokala grupper runt sitt vattendrag som vill delta i och utveckla vattenråd. **ANSVAR:** Miljönämnden.
10. Inventering och uppföljning av hävden på ängs- och hagmarker ska ske regelbundet. Samtliga ska vara inventerade år 2016. **ANSVAR:** Miljönämnden.
11. Vid exploatering och andra större åtgärder i sammanhängande grönområden ska en konsekvensbeskrivning göras för att fastställa hur åtgärderna påverkar grönområdet och de gröna sambanden. **ANSVAR:** Stadsbyggnadsnämnden, Tekniska nämnden, Kommunalnämnderna.
12. Kommunen ska initiera aktiviteter för att öka förståelsen hos företagare angående vad det ekologiska kretslopps-samhället samt begreppet Östersjövänlig mat innebär. **ANSVAR:** Kommunstyrelsen, Utbildningsnämnden, Miljönämnden.

Förslag till åtgärder

1. Senast 2013 ska en vattenplan som berör allt naturvatten i kommunen vara framtagen. **ANSVAR:** Miljönämnden.
2. Färdigställa en VA-plan för kommunen, antagen av kommunfullmäktige senast 2013. VA-planen ska inkludera avloppsvatten, dagvatten och dricksvatten. **ANSVAR:** Telge Nät, Miljönämnden, Stadsbyggnadsnämnden, Tekniska nämnden, Telge Återvinning.

1) Åkermarken graderades 1970 i 10 klasser efter dess produktionsförmåga. Klass 10 är åkermark med högst produktionsförmåga.

Foto: Sam Murad/ITS Produktion

Energi och klimat

I SÖDERTÄLJE TAR VI VÅRT LOKALA OCH GLOBALA ANSVAR

DETTA KAPITEL ÄR ett utdrag ur kommunens *Klimatstrategi och energiplan* som är en del av detta miljöprogram. Genom en fördjupad strategi visar Södertälje kommun att klimat- och energiområdet är prioriterat och att kommunen tar sitt globala ansvar för att nå klimatmålen. Kommunen under-tecknade i oktober 2009 Borgmästaravtalet och har därmed förbundit sig att minska sina utsläpp av koldioxid med mer än 20 procent fram till 2020 i jämförelse med 1990 års nivå.

En klimatstrategi och energiplan ska visa hur kommunen ska gå tillväga för att minska sina växthusgasutsläpp, nå sina interna mål och som kommunal organisation vara ett föredöme och initiativtagare till hållbara förändringar och en omställning av energisystemet. Fokus ligger på att minska utsläppen av koldioxid eftersom den utgör 80 % av växthusgaserna. Dokumentet är också en beredskap för framtiden med förväntade höjda energi- och livsmedelspriser samt ökade koldioxidskatter etc.

Klimatförändringen kan innebära en rad konsekvenser för Sveriges del. Modelleringar av klimatet visar på en generell nederbördsökning i hela landet. Ökad nederbörd och mer intensiva regnfall ökar risken för översvämningar. Södertälje kommun tar därför sitt globala ansvar genom att sätta ambitiösa mål som syftar till att vända trenden av de ökade växthusgasutsläppen. För att kunna nå det övergripande klimatmålet för Södertälje kommun krävs ett gemensamt handlande av kommunen, näringslivet och invånarna i Södertälje kommun. Genom tydliga mål och förslag till åtgärder ska klimatstrategin och energiplanen vara en del av arbetet med att markant minska växthusgasutsläppen inom målperioden.

Södertälje strävar efter att

- Uppnå ett hållbart och säkert energisystem

Övergripande växthusgasmål

De totala utsläppen av växthusgaser inom Södertälje kommuns geografiska yta ska minska med 65 procent till år 2020 och 75 procent till år 2030 (basår 1990).

NULÄGE: De totala utsläppen var 1990 knappt 764 300 ton koldioxidekvivalenter och 2009 var de drygt 428 800 ton koldioxidekvivalenter, en minskning med omkring 44 procent. Det blir 5,1 ton växthusgaser per invånare. För att uppnå en 65 respektive 75 procentig minskning behöver utsläppen minska med 160 500 ton till 267 500 ton koldioxidekvivalenter till 2020 och med 236 900 ton till 191 100 t koldioxidekvivalenter till 2030. Det blir 2,8 ton växthusgaser per invånare år 2020.

Målområden

- Ett hållbart och säkert energisystem
- Fossilbränslefri kommunal organisation 2020
- Fossilbränslefri kommun 2030
- Energieffektivare kommunal organisation
- Energieffektivare kommun
- Förnybar energiproduktion lokalt och nationellt
- Medveten konsumtion
- Kolsänkor

Förslag till åtgärder

De föreslagna åtgärderna går att hitta i dokumentet *"Klimatstrategi och energiplan"* som är en fördjupad del av miljöprogrammet inom fokusområdet energi och klimat.

Foto: Sam Murad/TS Produktion

Bebyggelse och transporter

VI PLANERAR FÖR ETT LÅNGSIKTIGT HÅLLBART SÖDERTÄLJE

INOM DETTA OMRÅDE täcks följande nationella miljömål in: begränsad klimatpåverkan, frisk luft, giftfri miljö, god bebyggd miljö, bara naturlig förurning och skyddande ozonskikt.

Södertälje kommun är en del av en tillväxtregion med stora möjligheter. Detta ger möjligheter men ställer även krav på en hållbar planering. Kommunen kan genom den fysiska planeringen, och i många fall genom sitt markägande, i mycket hög grad styra var och i vilken omfattning exploatering sker. I Södertälje sker 60 % av persontransporterna med bil men genom att planera för en blandad och sammanhållen stad ökar förutsättningarna för bättre kollektivtrafik och även en minskning av det totala resandet i jämförelse med en utbredd stad. Att styra ny- eller utbyggnad till goda kollektiva trafiklägen kan minska biltransporterna betydligt samtidigt som det befintliga kollektivsystemet ges ökat underlag. En väl utbyggd kollektivtrafik i kombination med beteendeförändringar är en förutsättning för ett hållbart Södertälje. Cykeln bör även lyftas fram i turism-sammanhang då många vackra och intressanta natur- och kulturplatser ligger inom cykelavstånd från centrala Södertälje.

När nya större områden planeras är det viktigt att områdena planeras väl, att stor hänsyn tas till kringliggande natur och att kollektivtrafiken står i fokus från början. Bostäder och verksamheter ska i första hand lokaliseras i, eller i anslutning till tyngdpunkterna²⁾ för att möjliggöra en hållbar utbyggnad på landsbygden. Nya större bebyggelsegrupper som placeras utanför tyngdpunkterna ska lokaliseras i lägen med god tillgänglighet till kollektivtrafik. Alternativt ska den nya bebyggelsen vara av sådan skala att den ensamt, eller tillsammans med befintlig bebyggelse, ger underlag för en god tillgänglighet till kollektivtrafik inom rimlig tid.

Samhällsbuller är ett utbrett miljöproblem och berör många människor. Ökningen av bullerföroreningar går emot strävan efter en hållbar samhällsutveckling eftersom att det påverkar vår hälsa och möjligheten till en god livskvalitet. Exempel på bullerrelaterade hälsoeffekter är hjärt- och kärlsjukdomar, koncentrationssvårigheter, försämrad inlärning och otrivsel. Även i naturmiljöer som stadsparker, grönområden och naturreservat är buller en allvarlig störningsfaktor genom att det leder till minskade upplevelsevärden och försämrad rekreation för människor. Buller får även allvarliga konsekvenser för många djur genom ökad dödlighet och försämrad reproduktion då bullret minskar djurens förmåga att kommunicera och upptäcka faror.

I samhällsplanering står ofta olika intressen mot varandra. Då är det viktigt att ha en klar strategi för hur värdefull mark och grönsstruktur ska bevaras och utvecklas. Förtätning är bra ur kollektivtrafiksynpunkt, för värme och vatten samt ett bra sätt att nyttja redan använd mark. När hus ligger tätt och trafiken är tät ökar dock koncentrationen av partiklar vilket är skadligt för både människor och miljö. Ett sätt att få en högkvalitativ stadsmiljö, för både djur och människor, är att planera för gröna tak och fasader. Detta ger möjligheter till temperatursänkningar utomhus, skydd och isolering av hus, friskare luft, ökad biologisk mångfald, bullerdämpning och ett mer attraktivt estetiskt uttryck. Det är även viktigt att bevara parktytor i staden för rekreation och för djur- och växtliv samt att förtätningen sker med hänsyn till stadens natur- och kulturvärden. Träd tar liten markyta i anspråk, men dämpar buller, ger skugga, är en koldioxidfälla och skapar estetik/rekreativvärde. Det är därför viktigt att planera för plantering av träd i gaturum och i tät bebyggelse.

Södertälje strävar efter

- En fortsatt god samhällsutveckling som sker genom hushållning med naturresurser och en långsiktig hållbar stads- och bebyggelseutveckling.
- En väl utbyggd och hållbar infrastruktur där gång, cykel och kollektivtrafik prioriteras.
- Att planera och genomföra säkra och miljöanpassade trafikmiljöer vid förskolor och skolor

Mål

1. Utemiljön vid samtliga förskolor och skolgårdar ska på sikt anpassas enligt antaget program för utemiljö. Detta för att trygga barnens miljö och möjlighet till inläring.
NULÄGE: *Utemiljön varierar idag mellan gårdarna. Kartläggning kommer visa på vad som behöver åtgärdas angående t.ex. bullernivåer.*
ANSVAR: Utbildningsnämnden, Kommunalsnämnderna, Miljönämnden, Telge Fastigheter.
2. Gång- och cykelvägarna ska årligen genomgå utbyggnad och upprustning inom och mellan tätorterna samt till andra viktiga besökspunkter. Detta för att bidra till målet att Södertälje ska bli en fossilbränslefri kommun samt uppnå mål om ökad folkhälsa bland medborgarna.
NULÄGE: *År 2011 var gång- och cykelbanorna ca 116 km.*
ANSVAR: Tekniska nämnden, Kommunalsnämnderna.
3. Luften i Södertälje stadskärna ska förbättras. Dygnsmedelvärdet av PM10 ska inte överstiga 35 mikrogram per m³ luft mer än 35 ggr per år³⁾.
NULÄGE: *Miljö kvalitetsnormen (MKN) för PM 10 har under de senaste tre åren, förutom 2010⁴⁾, överskridits på Turingegatan. Detta innebär att halten av PM10 per dygn har överskridit 50 mikrogram/m³ luft mer än 35 ggr/år. Beräkningar som utförts av Stockholm och Uppsala läns luftvårdsförbund (LVF) visar på att risk för överskridande av MKN även finns vid Stockholmsvägen, Birkakorset. ANSVAR: Tekniska nämnden, Stadsbyggnadsnämnden, Miljönämnden.*
4. Kommunen ska vara drivande i att öka den årliga resandelen i kollektivtrafiken. Detta för att bidra till kommunens övergripande mål om kraftigt reducerade växthusgasutsläpp.
NULÄGE: *Av alla resor i kommunen står kollektivtrafiken för 12 %.* **ANSVAR:** Kommunstyrelsen, Tekniska nämnden, Stadsbyggnadsnämnden)
5. Större områden med nybyggnation, omfattande mer än 50 bostäder eller mer än 100 arbetsplatser, bör inom

rimlig tid ha god tillgänglighet⁵⁾ till kollektivtrafik.

ANSVAR: Kommunstyrelsen, Stadsbyggnadsnämnden, Tekniska nämnden, Kommunalsnämnderna.

Förslag till åtgärder

1. Utemiljön på skolor och förskolor ska kartläggas utifrån programmet för utemiljö avseende t.ex. buller. En tidsatt handlingsplan med åtgärder och kostnader ska ha inkommit till berörda senast den 31 december 2015.
ANSVAR: Utbildningsnämnden, Kommunalsnämnderna, Miljönämnden; Telge Fastigheter.
2. Senast 2013 ska cykelplanen revideras. Fysisk utveckling av cykelnätet ska framgå lika tydligt som hur intresset för cykling bland medborgarna ska öka. Säkerheten för cyklister och andra trafikanter som berörs av cykelvägar ska beaktas. **ANSVAR:** Tekniska nämnden, Stadsbyggnadsnämnden.
3. Handlingsplan för ett hållbart transportsystem ska tas fram. Handlingsplanen ska innehålla både infrastruktur- och påverkansåtgärder som är tids- och kostnadsuppskattade. **ANSVAR:** Tekniska nämnden.
4. Kommunen ska tillsammans med SL, Nobina och de större företagen i kommunen samarbeta kring att öka användandet av kollektivtrafik. **ANSVAR:** Kommunstyrelsen, Stadsbyggnadsnämnden, Tekniska nämnden.
5. Utredda förutsättningarna för att använda planeringsverktyget *Grönytefaktor*⁶⁾ för kompensation för hårdgjorda ytor vid nybyggnation. **ANSVAR:** Stadsbyggnadsnämnden.
6. En trädplan för plantering av träd i gaturum och tätbebyggelse ska upprättas. **ANSVAR:** Tekniska nämnden.
7. Planera och genomföra säkra och miljöanpassade trafikmiljöer vid skolorna såväl vad gäller investeringar som påverkansåtgärder för att minska skjutsandet av barn med bil. **ANSVAR:** Kommunstyrelsen, Kommunalsnämnderna, Stadsbyggnadsnämnden, Utbildningsnämnden, Tekniska nämnden, Telge fastigheter.
8. För att minska partikelhalterna och luftföroreningarna i centrala Södertälje ska tekniska nämnden fortsätta att utvärdera de försök⁷⁾ som pågår utefter sträckan Stockholmsvägen-Birkakorset-Turingegatan och implementera fungerande åtgärder i övriga delar av Södertälje kommun.

2) Järna, Höllö, Mölnbo och i Enhörna; Ekeby, Tuna och Sandviken tillsammans.

3) Detta värde anger den "övre utvärderingsströskeln" enligt Luftkvalitetsförordning (2010:477). Understigs detta tröskelvärdet kan antalet mätplatser inom samverkansområdet (Stockholm och Uppsala län) minska.

4) Under 2010 överskreds MKN endast 30 ggr, vilket troligen beror på väderleken under året och att perioderna med torra vägbaner inte har varit så långa under den tid som dubbdäck används.

5) God tillgänglighet definieras som att den boende/arbetande har mindre än 1,0 km till tågstation/regionbuss med god turtäthet i högtrafik eller 400 m till buss/spårvagn med hög turtäthet i högtrafik. Mycket god tillgänglighet definieras som att den boende/arbetande har mindre än 0,5 km till tågstation/regionbuss med hög turtäthet i högtrafik. Viktiga studie- och arbetsrelationer inom

kommunen nås inom 30 minuters restid, inom regionen med 60 minuters restid. När det gäller landsbygdstrafik hänvisas till SL:s riktlinjer. Avseende externa handelsplatser bör minst god tillgänglighet motsvara de tider handelsplatsen är öppen.

6) Grönytefaktor beskriver förhållandet mellan den ekologiska effektiva ytan och den totala tomtytan. Delytorna inom tomten får ett värde beroende på vilka förutsättningar de har för växtligheten och den lokala dagvattenhanteringen. Ex: grönt tak ger 0,7 poäng och asfalt 0. (Källa: Lars Böhme, Malmö stad)

7) Exempel på åtgärder som har genomförts eller kommer att genomföras är: Ny hårdare beläggning från WEDA till Turingekorset i båda riktningarna • Sandupptagningen för sträckan WEDA – Turingekorset behandlas som en egen del. Den ska även dokumenteras i form av vad som görs och när det görs (klockslag och datum).

Foto: Sam Murad/TS Produktion

Konsumtion och beteende

I SÖDERTÄLJE TAR VI VARA PÅ VÅRA RESURSER

INOM DETTA OMRÅDE täcks följande nationella miljömål in: giftfri miljö, ett rikt odlingslandskap, god bebyggd miljö.

Hur vi betar oss och hur vi konsumerar har stor inverkan på miljön, både i Södertälje och i andra delar av världen. Varor och tjänster ger upphov till olika typer av miljöpåverkan t.ex. utsläpp av växthusgaser vid transport samt genom diffusa utsläpp av kemikalier. Kommunen har ett stort ansvar att vid upphandling välja miljövänligare alternativ. Genom att vi är en stor aktör har vi möjlighet att påverka och föregå med gott exempel.

Ungefär en fjärdedel av den klimatpåverkan som de svenska hushållen orsakar kommer från det vi äter, men maten kan också ha positiv inverkan på till exempel odlingslandskapet

och den biologiska mångfalden. Vad vi äter har därför stor betydelse för miljön och klimatet. I Södertälje är alla kommunägda kök KRAV-märkta. Det betyder bland annat att ett visst antal varor alltid är ekologiska och därmed t.ex. fria från genmodifierade organismer. Köttkonsumtionen i Sverige har ökat med 50 % från 1990 till 2005. Nötkött är det livsmedel som ger högst utsläpp av växthusgaser. Nötboskap är dock goda landskapsvårdare och viktiga för den biologiska mångfalden. Djur som betar har lägre påverkan än konventionellt uppfödda nötdjur eftersom djuren är mindre foderkrävande och för att de gräsmarker som betas binder koldioxid. I och med denna kraftiga konsumtionsökning har växthusgasutsläppen ökat med mer än 2,3 miljoner ton koldioxidekvivalenter. Södertälje kommun har därför mål för att minska köttkonsumtionen i den kommunala organisationen.

Södertälje är en Fairtrade city vilket innebär att vi förutom att köpa ekologiska varor även förbinder oss att ta ett etiskt ansvar. Allt kaffe och en stor del av de bananer som konsumeras i kommunens organisation är rättvisemärkt. Organisationen arbetar även med att öka konsumtionen av livsmedel som inte har transporterats så långt samt strävar efter att servera säsongsbetonad mat i verksamheterna. Genom att verka tillsammans med lokala lantbrukare ökar arbetstillfällena på landsbygden, transporter minskar, vi håller landskapet öppet och bidrar till en biologisk mångfald.

Historiskt har ökad konsumtion och ökad tillväxt lett till ökade avfallsmängder. Även om avfallshanteringen idag präglas av en hög grad av sortering och återvinning eller energiutvinning så måste sambandet mellan avfallsmängder och tillväxt brytas för att ett hållbart samhälle ska kunna nås. Avfall ska i första hand förebyggas, i andra hand återanvändas, i tredje hand materialåtervinnas, i fjärde hand energiutvinnas och i sista hand bortskaffas. För att underlätta återanvändning och återvinning av det avfall som ändå uppkommer så är det viktigt att det är rätt sorterat och att avfallens så långt det går är fritt från farliga ämnen. Idag samlas nästan 50 % av det matavfall som genereras i kommunen in, men kvaliteten på det insamlade materialet kan förbättras och fortfarande slängs alltså hälften av kommunens matavfall i fel påse. Även utsorteringen av förpackningar, glas och tidningar kan förbättras. Ett återbruk minskar mängden avfall till återvinningscentralen och är en möjlighet att spara resurser och minska slitaget på miljön. Genom att skapa områden för återbruk underlättas det för kommuninvånare att se avfall som en resurs och därigenom göra miljömedvetna val.

Skolan och förskolan har en viktig roll när det gäller etik och miljöarbete, vilket också styrks av de nya styrdokumenterna för alla skolformer (Lpfö 98 rev. 2010, Lgr 11 samt SKOLFS 2011:144). Barnen ska känna glädje och vara goda miljöambassadörer. Ett sätt att öka miljömedvetenheten hos förskolebarn i Södertälje är genom kommunens kreativa återvinningscenter ReMida som lägger tyngdpunkten på ett kreativt och miljövänligt förhållningssätt. Där får barnen möjlighet till att skapa nya saker av outnyttjat rest- och spillmaterial från lokala företag och industrin.

Genom att även utbilda alla 6000 kommunanställda i miljöfrågor kommer vi en bit på väg att vara ett föredöme inom miljöområdet.

Södertälje strävar efter

- Att medvetandet om etik och miljöfrågor bland kommunens barn och vuxna ska öka.
- Att Södertälje kommuns förvaltningar ska köpa in varor som producerats på ett miljömässigt och etiskt sätt och som uppfyller oberoende miljöcertifiering där sådan finns. Genom våra inköp ska vi även verka för färre leve-

ranser, kortare transporter och ett varierat landskap.

- Att minska avfallet i kommunen. För det avfall som ändå uppkommer ska kunskapen om återvinning och återanvändning öka för att hushållning med resurser och energi ska uppnås.

Mål

1. Varor som upphandlas inom den kommunala organisationen ska genomgå uppföljning för att säkerställa att fastställd miljöhänsyn tagits i upphandlingsprocessen. **NULÄGE:** 2011 finns ingen uppföljning. **ANSVAR:** Kommunstyrelsen, Telge Inköp.
2. Andelen av kommunens ekologiska livsmedelsinköp ska årligen öka för att Södertälje fortsatt ska vara en av de 3 främsta kommunerna inom detta område. **NULÄGE:** 1 maj 2012 är alla kommunägda kök KRAV-certifierade och de ekologiska livsmedlen i hela den kommunala organisationen uppgår till 40,3 %. **ANSVAR:** Utbildningsnämnden, Kommundelsnämnderna.
3. Södertälje kommun ska verka för upphandlingssätt som gynnar lokalt odlade och lokalt producerade produkter⁸⁾. **NULÄGE:** Mindre än 1 % av livsmedlen som konsumeras inom den kommunala organisationen produceras i kommunen. **ANSVAR:** Kommunstyrelsen, Telge inköp.
4. Andelen matavfall i restpåsen ska årligen minska. **NULÄGE:** 2011 var andelen matavfall i restpåsen 30 %. **ANSVAR:** Telge Återvinning, Miljönämnden.
5. Södertäljes skolor och förskolor ska arbeta strukturerat med hållbar utveckling ur barns perspektiv. Innan 2016 ska alla Södertäljes skolor och förskolor vara certifierade enligt Grön Flagg eller bedriva likvärdigt arbete. **NULÄGE:** 1 augusti år 2012 är 16 förskolor och 5 skolor certifierad enligt Grön flagg. **ANSVAR:** Utbildningsnämnden, Kommundelsnämnderna.
6. Södertälje kommun ska vara en ren och snygg kommun där invånarna känner sig trygga. Kommunens betygsindex inom trygghet, renhållning och sophämtning ska vara över kommungenomsnittet. **NULÄGE:** Enligt SCB:s medborgarenkät 2011 är betygsindexet för renhållning, sophämtning och trygghet statistiskt lägre jämfört med genomsnittet för kommunerna i samma storleksklass (fler än 50 000 invånare). År 2011 var antalet 8,04 skräpföremål/10 m². **ANSVAR:** Kommunstyrelsen, Tekniska nämnden, Telge Återvinning, Telge Bostäder, Telge Fastigheter.
7. Mängden inköpt kött, framför allt från konventionellt uppfödda djur, ska minska till förmån för kött från betande djur och andra näringsriktiga livsmedel. Detta för att uppnå målet om reducerade växthusgasutsläpp.

8) Med begreppet "lokalt" menas att det är odlat eller producerat inom en radie av 25 mil enligt Bondens marknads kriterier.

NULÄGE: Mängden inköpt kött till kommunens verksamheter var år 2011; 139 360 kg. Under första halvåret av 2012 var mängden; 79 397 kg. **ANSVAR:** Utbildningsnämnden.

8. Minst en återbruksverksamhet ska anordnas i kommunal regi.

NULÄGE: Det finns inga kommunala återbruksverksamheter idag. **ANSVAR:** Telge Återvinning.

Förslag till åtgärder

1. Södertälje kommun och Telge koncernen ska tillsammans aktivt arbeta för att öka medborgarnas och företagarnas kunskap och engagemang inom miljöfrågor **ANSVAR:** Kommunstyrelsen, Telge, Kultur- och fritidsnämnden, Arbetslivsnämnden.
2. I samverkan med berörda aktörer utreda möjligheter till avfallsminimering och återbruk. **ANSVAR:** Kommunstyrelsen, Tekniska nämnden, Telge Återvinning.
3. För en effektivare samordning av leveranser ska transportererna om möjligt upphandlas separat och avtal ska ses över. **ANSVAR:** Kommunstyrelsen, Telge Inköp.
4. En nulägesanalys av de miljökrav som ställs vid upphandling ska genomföras. Detta ska påbörjas inom de prioriterade områdena: fordon och transporter, livsmedel och fastigheter. **ANSVAR:** Kommunstyrelse, Telge Inköp.
5. Mål (i procent) ska sättas för att öka andelen miljökrav som ställs vid upphandlingen. Detta ska påbörjas inom de prioriterade områdena: fordon och transporter, livsmedel och fastigheter. **ANSVAR:** Kommunstyrelsen, Telge Inköp.

6. En kommunal avfallsplan ska tas fram senast 2013. **ANSVAR:** Tekniska nämnden.
7. Samarbetet mellan miljökontoret och Telge återvinning ska stärkas i syfte att öka andelen insamlat biologiskt avfall från storkök och restauranger och andra verksamheter. **ANSVAR:** Miljönämnden, Telge Återvinning.
8. Samtliga aktörer inom undervisningssektorn, från förskola till gymnasium och vuxenutbildning, ska senast 2014, erbjudas undervisningspaket för att bättre förstå det ekologiska kretsloppssamhället och dess funktioner; Östersjövänlig mat, Ekologiskt Kretsloppsjordbruk och Ekologiskt Kretsloppssamhälle i sig. **ANSVAR:** Kommunstyrelsen, Utbildningsnämnden, Miljönämnden, Arbetslivsnämnden.
9. Genomföra ett pilotprojekt med en förskola/skola m påverkansåtgärder för att minska antalet föräldrar som hämtar/lämnar barnen med bil. **ANSVAR:** Kommunstyrelsen, Utbildningsnämnden.
10. Senast år 2016 ska alla anställda genomgå en utbildning⁹⁾ i hållbarhetsfrågor. **ANSVAR:** Kommunstyrelsen, Telge.
11. Kommunen ska vidta åtgärder för att få illegala dumpningsplatser att upphöra och nedskräpningen att minska **ANSVAR:** Kommunstyrelsen, Tekniska nämnden, Telge Återvinning, Telge Bostäder, Telge Fastigheter.

Foto: Sam Murad/TS Produktion

⁹⁾ I kommunens klimatstrategi och energiplan finns även mål om att utbilda den kommunala organisations personal i virtuella mötesformer, eco-driving, sambandet mellan beteende, energibesparing och klimatpåverkan.

Sammanfattning per nämnd och bolag

I följande tabeller redovisas de mål som respektive nämnd/bolag ansvarar för att årligen följa upp samt de föreslagna åtgärder som respektive nämnd/bolag kan välja att genomföra. Nämnderna presenteras i alfabetisk ordning och därefter bolagen. För varje mål finns en enhet/indikator angiven för att underlätta redovisningen av statusen för målet.

Arbetslivsnämndens ansvar

Föreslagna åtgärder
Aktiviteter ska årligen genomföras för att uppmuntra medborgarna att vistas i naturen (delat ansvar med Miljönämnden, Tekniska nämnden, Utbildningsnämnden, Kultur- och fritidsnämnden)
Södertälje kommun och Telge koncernen ska tillsammans aktivt arbeta för att öka medborgarnas och företagarnas kunskap och engagemang inom miljöfrågor (delat ansvar med Kommunstyrelsen, Telge, Kultur- och fritidsnämnden)
Samtliga aktörer inom undervisningssektorn, från förskola till gymnasium och vuxenutbildning, ska senast 2014, erbjudas undervisningspaket för att bättre förstå det ekologiska kretsloppssamhället och dess funktioner; Östersjövänlig mat, Ekologiskt Kretsloppsjordbruk och Ekologiskt Kretsloppssamhälle i sig. (delat ansvar med Kommunstyrelsen, Utbildningsnämnden, Miljönämnden)

Kommundelsnämndernas ansvar

Mål	Enhet/indikator för uppföljning
Södertälje kommuns tätorter ska ha en fortsatt sammanhängande grönstruktur där gröna stråk och länkar binder samman grönområden. De utpekade gröna sambanden ska skyddas och förstärkas. (delat ansvar med Kommunstyrelsen, Tekniska nämnden, Stadsbyggnadsnämnden)	De gröna sambandens status
Åkermarker med högst produktionsförmåga ska värnas för att trygga jordbruksmarkens värden samt kommunens möjligheter till lokal livsmedelsproduktion. (delat ansvar med Kommunstyrelsen, Stadsbyggnadsnämnden, Tekniska nämnden)	Status för åkermarker i klass 5 och 4
Gång- och cykelvägarna ska årligen genomgå utbyggnad och upprustning inom och mellan tätorterna samt till andra viktiga besökspunkter. Detta för att bidra till målet att Södertälje ska bli en fossilbränslefri kommun samt uppnå mål om ökad folkhälsa bland medborgarna. (delat ansvar med Tekniska nämnden)	Km gång- och cykelbanor
Större områden med nybyggnation, omfattande mer än 50 bostäder eller mer än 100 arbetsplatser, bör inom rimlig tid ha god tillgänglighet ¹⁰⁾ till kollektivtrafik (delat ansvar med Kommunstyrelsen, Stadsbyggnadsnämnden, Tekniska nämnden)	Andel större områden med nybyggnation som inom rimlig tid har god tillgänglighet till kollektivtrafik.
Andelen av kommunens ekologiska livsmedelsinköp ska årligen öka för att Södertälje fortsatt ska vara en av de 3 främsta kommunerna inom detta område. (delat ansvar med Utbildningsnämnden)	Andel, i procent, ekologiska livsmedelsinköp
Södertäljes skolor och förskolor ska arbeta strukturerat med hållbar utveckling ur barns perspektiv. Innan 2016 ska alla Södertäljes skolor och förskolor vara certifierade enligt Grön Flagg eller bedriva likvärdigt arbete. (delat ansvar med utbildningsnämnden)	Antal certifierade skolor och förskolor och enheter som bedriver motsvarande arbete.
Utemiljön vid samtliga förskolor och skolgårdar ska på sikt anpassas enligt antaget program för utemiljö. Detta för att trygga barnens miljö och möjlighet till inläring. (delat ansvar med Utbildningsnämnden, Miljönämnden, Telge Fastigheter)	Antal skolor och förskolor som anpassats
Föreslagna åtgärder	
Säkerställa att den tätortsnära naturen även gynnar biologisk mångfald och hyser olika naturtyper. (delat ansvar med Tekniska nämnden, Miljönämnden, Telge Bostäder, Telge fastigheter)	
Vid exploatering och andra större åtgärder i sammanhängande grönområden ska en konsekvensbeskrivning göras för att fastställa hur åtgärderna påverkar grönområdet och de gröna sambanden. (delat ansvar med Stadsbyggnadsnämnden, Tekniska nämnden)	
Utemiljön på skolor och förskolor ska kartläggas utifrån programmet för utemiljö avseende t.ex. buller. En tidsatt handlingsplan med åtgärder och kostnader ska ha inkommit till berörda senast den 31 december 2015. (delat ansvar med Utbildningsnämnden, Miljönämnden, Telge Fastigheter)	
Planera och genomföra säkra och miljöanpassade trafikmiljöer vid skolorna såväl vad gäller investeringar som påverkansåtgärder för att minska skjutsandet av barn med bil. (delat ansvar med Kommunstyrelsen, Stadsbyggnadsnämnden, Utbildningsnämnden, Tekniska nämnden, Telge fastigheter)	

¹⁰⁾ God tillgänglighet definieras som att den boende/arbetande har mindre än 1,0 km till tågstation/regionbuss med god turtäthet i högttrafik eller 400 m till buss/spårvagn med hög turtäthet i högttrafik. Mycket god tillgänglighet definieras som att den boende/arbetande har mindre än 0,5 km till tågstation/regionbuss med hög turtäthet i högttrafik. Viktiga studie- och arbetsrelationer inom kommunen nås inom 30 minuters restid, inom regionen med 60 minuters restid. När det gäller landsbygdstrafik hänvisas till SL:s riktlinjer. Avseende externa handelsplatser bör minst god tillgänglighet motsvara de tider handelsplatsen är öppen.

Kommunstyrelsens ansvar

Mål	Enhet/indikator för uppföljning
Södertälje kommuns tätorter ska ha en fortsatt sammanhängande grönstruktur där gröna stråk och länkar binder samman grönområden. De utpekade gröna sambanden ska skyddas och förstärkas. (delat ansvar med Tekniska nämnden, Stadsbyggnadsnämnden, kommunalnämnderna)	De gröna sambandens status
Åkermarker med högst produktionsförmåga ska värnas för att trygga jordbruksmarkens värden samt kommunens möjligheter till lokal livsmedelsproduktion. (delat ansvar med Stadsbyggnadsnämnden, Tekniska nämnden, Kommunalnämnderna)	Status för åkermarker i klass 5 och 4
Samtliga förorenade områden som innebär akuta risker vid direktexponering och sådana områden som idag, eller inom en nära framtid, hotar betydelsefulla vattentäkter eller värdefulla naturområden ska vara utredda och vid behov åtgärdade vid utgången av år 2020. Åtgärder ska fram till år 2020 ha genomförts vid så stor andel av de prioriterade förorenade områdena att miljöproblemet i sin helhet i huvudsak kan vara löst allra senast år 2050. (delat ansvar med Miljönämnden, Stadsbyggnadsnämnden, Tekniska nämnden)	Antal utredda och åtgärdade områden.
Kommunen ska vara drivande i att öka den årliga resandelen i kollektivtrafiken. Detta för att bidra till kommunens övergripande mål om kraftigt reducerade växthusgasutsläpp. (delat ansvar med Stadsbyggnadsnämnden, Tekniska nämnden)	Procent resande i kollektivtrafiken
Större områden med nybyggnation, omfattande mer än 50 bostäder eller mer än 100 arbetsplatser, bör inom rimlig tid ha god tillgänglighet ¹⁾ till kollektivtrafik (delat ansvar med Stadsbyggnadsnämnden, Tekniska nämnden, Kommunalnämnderna)	Andel större områden med nybyggnation som inom rimlig tid har god tillgänglighet till kollektivtrafik.
Södertälje kommun ska vara en ren och snygg kommun där invånarna känner sig trygga. Kommunens betygsindex inom trygghet, renhållning och sophämtning ska vara över kommungenomsnittet. (delat ansvar med Tekniska nämnden, Telge Återvinning, Telge Bostäder, Telge Fastigheter)	Antal skräpföremål/hom ² samt upplevd trygghet, trivsel och uppfattningar om renhållningen i SCB:s medborgarenkät.
Varor som upphandlas inom den kommunala organisationen ska genomgå uppföljning för att säkerställa att fastställd miljöhänsyn tagits i upphandlingsprocessen. (delat ansvar med Telge Inköp)	Andel varor där miljöhänsyn tagits och uppföljning gjorts.
Södertälje kommun ska verka för upphandlingsätt som gynnar lokalt odlade och lokalt producerade produkter. (delat ansvar med Telge Inköp)	Andel, i procent, lokalt odlade och lokalt producerade livsmedel
Föreslagna åtgärder	
Kommunen ska initiera aktiviteter för att öka förståelsen hos företagare angående vad det ekologiska kretsloppssamhället samt begreppet östersjövänlig mat innebär. (delat ansvar med Miljönämnden, Utbildningsnämnden)	
Kommunen ska tillsammans med SL, Nobina och de större företagen i kommunen samarbeta kring att öka användandet av kollektivtrafik. (delat ansvar med Tekniska nämnden, Stadsbyggnadsnämnden)	
Södertälje kommun och Telgekoncernen ska tillsammans aktivt arbeta för att öka medborgarnas och företagarnas kunskap och engagemang inom miljöfrågor (delat ansvar med Telgekoncernen, Kultur- och fritidsnämnden, Arbetslivsnämnden)	
Planera och genomföra säkra och miljöanpassade trafikmiljöer vid skolorna såväl vad gäller investeringar som påverkansåtgärder för att minska skjutsandet av barn med bil. (delat ansvar med Kommunalnämnderna, Stadsbyggnadsnämnden, Utbildningsnämnden, Tekniska nämnden, Telge fastigheter)	
För en effektivare samordning av leveranser ska transporter om möjligt upphandlas separat och avtal ska ses över. (delat ansvar med Telge Inköp)	
En nulägesanalys av de miljökrav som ställs vid upphandling ska genomföras. Detta ska påbörjas inom de prioriterade områdena: fordon och transporter, livsmedel och fastigheter. (delat ansvar med Telge Inköp)	
Mål (i procent) ska sättas för att öka andelen miljökrav som ställs vid upphandlingen. Detta ska påbörjas inom de prioriterade områdena: fordon och transporter, livsmedel och fastigheter. (delat ansvar med Telge Inköp)	
I samarbete med berörda aktörer utreda möjligheterna till avfallsminimering och återbruk. (delat ansvar med Tekniska nämnden, Telge Återvinning)	
Samtliga aktörer inom undervisningssektorn, från förskola till gymnasium och vuxenutbildning, ska senast 2014, erbjudas undervisningspaket för att bättre förstå det ekologiska kretsloppssamhället och dess funktioner; östersjövänlig mat, Ekologiskt Kretsloppsjordbruk och Ekologiskt Kretsloppssamhälle i sig. (delat ansvar med Arbetslivsnämnden, Utbildningsnämnden, Miljönämnden)	
Genomföra ett pilotprojekt med en förskola/skola m påverkansåtgärder för att minska antalet föräldrar som hämtar/lämnar barnen med bil. (delat ansvar med Utbildningsnämnden)	
Senast år 2016 ska alla anställda genomgå en utbildning i hållbarhetsfrågor. (delat ansvar med Telge)	
Kommunen ska vidta åtgärder för att få illegala dumpningsplatser att upphöra och nedskräpningen att minska (delat ansvar med Tekniska nämnden, Telge Återvinning, Telge Bostäder, Telge Fastigheter)	

¹⁾ God tillgänglighet definieras som att den boende/arbetande har mindre än 1,0 km till tågstation/regionbuss med god turtäthet i högttrafik eller 400 m till buss/spårvagn med hög turtäthet i högttrafik. Mycket god tillgänglighet definieras som att den boende/arbetande har mindre än 0,5 km till tågstation/regionbuss med hög turtäthet i högttrafik. Viktiga studie- och arbetsrelationer inom kommunen nås inom 30 minuters restid, inom regionen med 60 minuters restid. När det gäller landsbygdstrafik hänvisas till SL:s riktlinjer. Avseende externa handelsplatser bör minst god tillgänglighet motsvara de tider handelsplatsen är öppen.

Kultur- och fritidsnämndens ansvar

<i>Föreslagna åtgärder</i>
Aktiviteter ska årligen genomföras för att uppmuntra medborgarna att vistas i naturen. (delat ansvar med Miljönämnden, Tekniska nämnden, Utbildningsnämnden, Arbetslivsnämnden)
Södertälje kommun och Telge koncernen ska tillsammans aktivt arbeta för att öka medborgarnas och företagarnas kunskap och engagemang inom miljöfrågor (delat ansvar med Kommunstyrelsen, Telge, Arbetslivsnämnden)

Miljönämndens ansvar

<i>Mål</i>	<i>Enhet/indikator för uppföljning</i>
Alla kommunens sjöar och vattendrag ska uppfylla EU: s vattendirektiv för god ekologisk status till år 2021. Inga sjöar eller vattendrag får försämrats.	Vattenförekomsternas status
Senast 2016 ska alla undermåliga enskilda avlopp i Stavbofjärdens tillrinningsområde vara åtgärdade och uppfylla krav om kretsloppsanpassning där det bedöms skäligt.	Antal undermåliga avlopp
Samtliga förorenade områden som innebär akuta risker vid direktexponering och sådana områden som idag, eller inom en nära framtid, hotar betydelsefulla vattentäkter eller värdefulla naturområden ska vara utredda och vid behov åtgärdade vid utgången av år 2020. Åtgärder ska fram till år 2020 ha genomförts vid så stor andel av de prioriterade förorenade områdena att miljöproblemet i sin helhet i huvudsak kan vara löst allra senast år 2050. (delat ansvar med Kommunstyrelsen, Tekniska nämnden, Stadsbyggnadsnämnden)	Antal utredda och åtgärdade områden.
Skyddad natur är värdefull för att säkerställa att djur och växter bevaras. Antal värdefulla naturområden som skyddas ska öka i kommunen.	Antal skyddade naturområden
Hävden på de värdefullaste ängs och hagmarkerna (klass A och B) ska bevaras.	Antal hävdade ängs och hagmarker
Utemiljön vid samtliga förskolor och skolgårdar ska på sikt anpassas enligt antaget program för utemiljö. Detta för att trygga barnens miljö och möjlighet till inlärning. (delat ansvar med Utbildningsnämnden, Kommundelsnämnderna, Telge Fastigheter)	Antal skolor och förskolor som anpassats
Luften i Södertälje stadskärna ska förbättras. Dygnsmedelvärdet av PM10 ska inte överstiga 35 mikrogram per m3 luft mer än 35 ggr/år. (delat ansvar med Tekniska nämnden och Stadsbyggnadsnämnden)	Dygnsmedelvärde och dagar
Andelen matavfall i restpåsen ska årligen minska. (delat ansvar med Telge Återvinning)	Procent matavfall i restpåsen
<i>Föreslagna åtgärder</i>	
Senast 2013 ska en vattenplan som berör allt naturvatten i kommunen vara framtagen.	
Färdigställa en VA-plan för kommunen, antagen av kommunfullmäktige senast 2013. VA-planen ska inkludera avloppsvatten, dagvatten och dricksvatten. (delat ansvar med Telge Nät, Stadsbyggnadsnämnden, Tekniska nämnden, Telge Återvinning)	
En handlingsplan för kommunens arbete med förorenade områden ska tas fram.	
Ett naturreservat längs Moraåns dalgång ska bildas.	
Senast 2016 ska kommunens samtliga skyddade stränder vara inventerade.	
Aktiviteter ska årligen genomföras för att uppmuntra medborgarna att vistas i naturen. (delat ansvar med Tekniska nämnden, Utbildningsnämnden, Kultur- och fritidsnämnden, Arbetslivsnämnden)	
Att säkerställa att den tätortsnära naturen även gynnar biologisk mångfald och hyser olika naturtyper. (delat ansvar med Tekniska nämnden, Telge Bostäder, Telge Fastigheter, Kommundelsnämnderna)	
Södertälje kommun ska underlätta för lokala grupper runt sitt vattendrag som vill delta i och utveckla vattenråd.	
Inventering och uppföljning av hävden på ängs- och hagmarker ska ske regelbundet. Samtliga ska vara inventerade år 2016.	
Kommunen ska initiera aktiviteter för att öka förståelsen hos företagare angående vad det ekologiska kretsloppssamhället samt begreppet Östersjövänlig mat innebär. (delat ansvar med Kommunstyrelsen och Utbildningsnämnden)	
Utemiljön på skolor och förskolor ska kartläggas utifrån programmet för utemiljö avseende t.ex. buller En tidsatt handlingsplan med åtgärder och kostnader ska ha inkommit till berörda senast den 31 december 2015. (delat ansvar med Utbildningsnämnden, Kommundelsnämnderna, Telge fastigheter)	
Samarbetet mellan miljökontoret och Telge återvinning ska stärkas i syfte att öka andelen insamlat biologiskt avfall från storkök och restauranger och andra verksamheter.	
Samtliga aktörer inom undervisningssektorn, från förskola till gymnasium och vuxenutbildning, ska senast 2014, erbjudas undervisningspaket för att bättre förstå det ekologiska kretsloppssamhället och dess funktioner; Östersjövänlig mat, Ekologiskt Kretslopps jordbruk och Ekologiskt Kretsloppssamhälle i sig. (delat ansvar med Kommunstyrelsen, Arbetslivsnämnden, Utbildningsnämnden)	

Stadsbyggnadsnämndens ansvar

<i>Mål</i>	<i>Enhet/indikator för uppföljning</i>
Södertälje kommuns tätorter ska ha en fortsatt sammanhängande grönstruktur där gröna stråk och länkar binder samman grönområden. De utpekade gröna sambanden ska skyddas och förstärkas. (delat ansvar med Kommunstyrelsen, Tekniska nämnden, kommundelsnämnderna)	De gröna sambandens status
Åkermarker med högst produktionsförmåga ska värnas för att trygga jordbruksmarkens värden samt kommunens möjligheter till lokal livsmedelsproduktion. (delat ansvar med Kommunstyrelsen, Tekniska nämnden, kommundelsnämnderna)	Status för åkermarker i klass 5 och 4
Samtliga förorenade områden som innebär akuta risker vid direktexponering och sådana områden som idag, eller inom en nära framtid, hotar betydelsefulla vattentäkter eller värdefulla naturområden ska vara utredda och vid behov åtgärdade vid utgången av år 2020. Åtgärder ska fram till år 2020 ha genomförts vid så stor andel av de prioriterade förorenade områdena att miljöproblemet i sin helhet i huvudsak kan vara löst allra senast år 2050. (delat ansvar med Kommunstyrelsen, Miljönämnden, Tekniska nämnden)	Antal utredda och åtgärdade områden.
Luften i Södertälje stadskärna ska förbättras. Dygnsmedelvärdet av PM10 ska inte överstiga 35 mikrogram per m3 luft mer än 35 ggr per år. (delat ansvar med Tekniska nämnden, Miljönämnden)	Dygnsmedelvärde och antal dagar
Kommunen ska vara drivande i att öka den årliga resandelen i kollektivtrafiken. Detta för att bidra till kommunens övergripande mål om kraftigt reducerade växthusgasutsläpp. (delat ansvar med Kommunstyrelsen, Tekniska nämnden)	Procent resande i kollektivtrafiken
Större områden med nybyggnation, omfattande mer än 50 bostäder eller mer än 100 arbetsplatser, bör inom rimlig tid ha god tillgänglighet ²⁾ till kollektivtrafik (delat ansvar med Kommunstyrelsen, Tekniska nämnden, Kommundelsnämnderna).	Andel större områden med nybyggnation som inom rimlig tid har god tillgänglighet till kollektivtrafik.
Föreslagna åtgärder	
Senast 2013 ska rutiner finnas för hur kunskaps- och planeringsunderlag inom natur- och kulturmiljö används vid all fysisk planering. (delat ansvar med Tekniska nämnden)	
Vid exploatering och andra större åtgärder i sammanhängande grönområden ska en konsekvensbeskrivning göras för att fastställa hur åtgärderna påverkar grönområdet och de gröna sambanden. (delat ansvar med Tekniska nämnden, kommundelsnämnderna)	
Färdigställa en VA-plan för kommunen, antagen av kommunfullmäktige senast 2013. VA-planen ska inkludera avloppsvatten, dagvatten och dricksvatten. (delat ansvar med Telge Nät, Miljönämnden, Stadsbyggnadsnämnden, Telge Återvinning)	
Senast 2013 ska cykelplanen revideras. Fysisk utveckling av cykelnätet ska framgå lika tydligt som hur intresset för cykling bland medborgarna ska öka. Säkerheten för cyklister och andra trafikanter som berörs av cykelvägar ska beaktas. (delat ansvar med Tekniska nämnden)	
Kommunen ska tillsammans med SL, Nobina och de större företagen i kommunen samarbeta kring åtgärder för att öka användandet av kollektivtrafik. (delat ansvar med Kommunstyrelsen, Tekniska nämnden)	
Utreda förutsättningarna för att använda planeringsverktyget Grönytefaktorn för kompensation för hårdgjorda ytor vid nybyggnation.	
Planera och genomföra säkra och miljöanpassade trafikmiljöer vid skolorna såväl vad gäller investeringar som påverkansåtgärder för att minska skjutsandet av barn med bil. (delat ansvar med Kommunstyrelsen, Kommundelsnämnderna, Utbildningsnämnden, Tekniska nämnden, Telge fastigheter)	

Tekniska nämndens ansvar

<i>Mål</i>	<i>Enhet/indikator för uppföljning</i>
Södertälje kommuns tätorter ska ha en fortsatt sammanhängande grönstruktur där gröna stråk och länkar binder samman grönområden. De utpekade gröna sambanden ska skyddas och förstärkas. (delat ansvar med Kommunstyrelsen, Stadsbyggnadsnämnden, kommundelsnämnderna)	De gröna sambandens status
Skogen ska ha höga och långsiktiga hållbara sociala, ekologiska och ekonomiska värden. Södertäljes skog ska skötas med utgångspunkt från skogspolicyn, fastställd 2008, vilken anger att skogens skötsel ska utgå från en skogsskötselplan där skogen är certifierad enligt Forest Stewardship Council (FSC) senast 2016.	Certifiering ja/nej
Samtliga förorenade områden som innebär akuta risker vid direktexponering och sådana områden som idag, eller inom en nära framtid, hotar betydelsefulla vattentäkter eller värdefulla naturområden ska vara utredda och vid behov åtgärdade vid utgången av år 2020. Åtgärder ska fram till år 2020 ha genomförts vid så stor andel av de prioriterade förorenade områdena att miljöproblemet i sin helhet i huvudsak kan vara löst allra senast år 2050. (delat ansvar med Kommunstyrelsen, Miljönämnden, Stadsbyggnadsnämnden)	Antal utredda och åtgärdade områden.

Tekniska nämndens ansvar (forts)

<i>Mål</i>	<i>Enhet/indikator för uppföljning</i>
Åkermarker med högst produktionsförmåga ska värnas för att trygga jordbruksmarkens värden samt kommunens möjligheter till lokal livsmedelsproduktion. (delat ansvar med Kommunstyrelsen, Stadsbyggnadsnämnden, Miljönämnden)	Status för åkermarker i klass 5 och 4
Gång- och cykelvägarna ska årligen genomgå utbyggnad och upprustning inom och mellan tätorterna samt till andra viktiga besökspunkter. Detta för att bidra till målet att Södertälje ska bli en fossilbränslefri kommun samt uppnå mål om ökad folkhälsa bland medborgarna. (delat ansvar med Kommundelsnämnderna)	Km gång- och cykelbanor
Luften i Södertälje stadskärna ska förbättras. Dygnsmedelvärde av PM ₁₀ ska inte överstiga 35 mikrogram per m ³ luft mer än 35 ggr per år. (delat ansvar med Miljönämnden, Stadsbyggnadsnämnden)	Dygnsmedelvärde och antal dagar
Kommunen ska vara drivande i att öka den årliga resandelen i kollektivtrafiken. Detta för att bidra till kommunens övergripande mål om kraftigt reducerade växthusgasutsläpp. (delat ansvar med Kommunstyrelsen, Stadsbyggnadsnämnden)	Procent resande i kollektivtrafiken
Större områden med nybyggnation, omfattande mer än 50 bostäder eller mer än 100 arbetsplatser, bör inom rimlig tid ha god tillgänglighet ¹² till kollektivtrafik (delat ansvar med kommunstyrelsen, Stadsbyggnadsnämnden, kommunalsnämnderna).	Andel större områden med nybyggnation som inom rimlig tid har god tillgänglighet till kollektivtrafik.
Södertälje kommun ska vara en ren och snygg kommun där invånarna känner sig trygga. Kommunens betygsindex inom trygghet, renhållning och sophämtning ska vara över kommungenomsnittet. (delat ansvar med Kommunstyrelsen, Telge Återvinning, Telge Bostäder, Telge Fastigheter)	Antal skräpföremål/10m ² samt upplevd trygghet, trivsel och uppfattningar om renhållningen i SCB:s medborgarenkät.
Föreslagna åtgärder	
Vid exploatering och andra större åtgärder i sammanhängande grönområden ska en konsekvensbeskrivning göras för att fastställa hur åtgärderna påverkar grönområdet och de gröna sambanden. (delat ansvar med Stadsbyggnadsnämnden, kommunalsnämnderna)	
Senast 2013 ska rutiner finnas för hur kunskaps- och planeringsunderlag inom natur- och kulturmiljö används vid all fysisk planering. (delat ansvar med Stadsbyggnadsnämnden)	
Färdigställa en VA-plan för kommunen, antagen av kommunfullmäktige senast 2013. VA-planen ska inkludera avloppsvatten, dagvatten och dricksvatten. (delat ansvar med Telge Nät, Miljönämnden, Stadsbyggnadsnämnden, Telge Återvinning)	
Aktiviteter ska årligen genomföras för att uppmuntra medborgarna att vistas i naturen. (delat ansvar med Miljönämnden, Utbildningsnämnden, Kultur- och fritidsnämnden, Arbetstidnämnden)	
Säkerställa att den tätortsnära naturen även gynnar biologisk mångfald och hyser olika naturtyper. (delat ansvar med Miljönämnden, Telge Bostäder, Telge fastigheter, kommunalsnämnderna)	
Senast 2013 ska cykelplanen revideras. Fysisk utveckling av cykelnätet ska framgå lika tydligt som hur intresset för cykling bland medborgarna ska öka. Säkerheten för cyklister och andra trafikanter som berörs av cykelvägar ska beaktas. (delat ansvar med Stadsbyggnadsnämnden)	
Handlingsplan för ett hållbart transportsystem ska tas fram. Planen ska innehålla både infrastruktur- och påverkansåtgärder som är tids- och kostnadsuppskattade.	
En trädplan för planering av träd i gaturum och tätbebyggelse ska upprättas.	
För att minska partikelhalterna och luftföroreningarna i centrala Södertälje ska tekniska nämnden fortsätta att utvärdera de försök ¹⁴ som pågår utefter sträckan Stockholmsvägen-Birkakorset-Turingegatan och implementera fungerande åtgärder i övriga delar av Södertälje kommun.	
Planera och genomföra säkra och miljöanpassade trafikmiljöer vid skolorna såväl vad gäller investeringar som påverkansåtgärder för att minska skjutsandet av barn med bil. (delat ansvar med Kommunstyrelsen, Kommunalsnämnderna, Stadsbyggnadsnämnden, Utbildningsnämnden, Telge fastigheter)	
Kommunen ska tillsammans med SL, Nobina och de större företagen i kommunen samarbeta kring att öka användandet av kollektivtrafik. (delat ansvar med Kommunstyrelsen, Stadsbyggnadsnämnden)	
En kommunal avfallsplan ska tas fram senast 2013.	
I samarbete med berörda aktörer utreda möjligheterna till avfallsminimering och återbruk. (delat ansvar med Kommunstyrelsen, Telge Återvinning)	
Kommunen ska vidta åtgärder för att få illegala dumpningsplatser att upphöra och nedskräpningen att minska (delat ansvar med Kommunstyrelsen, Telge Återvinning, Telge Bostäder, Telge Fastigheter)	

¹² och ¹³) God tillgänglighet definieras som att den boende/arbetande har mindre än 1,0 km till tågstation/regionbuss med god turtäthet i högtrafik eller 400 m till buss/spårvagn med hög turtäthet i högtrafik. Mycket god tillgänglighet definieras som att den boende/arbetande har mindre än 0,5 km till tågstation/regionbuss med hög turtäthet i högtrafik. Viktiga studie- och arbetsrelationer inom kommunen nås inom 30 minuters restid, inom regionen med 60 minuters restid. När det gäller landsbygdstrafik hänvisas till SL:s riktlinjer. Avseende externa handelsplatser bör minst god tillgänglighet motsvara de tider handelsplatsen är öppen.

¹⁴) Exempel på åtgärder som har genomförts eller kommer att genomföras är: Ny hårdare beläggning från WEDA till Turingekorset i båda riktningarna · Sandupptagningen för sträckan WEDA – Turingekorset behandlas som en egen del. Den ska även dokumenteras i form av vad som görs och när det görs (klockslag och datum)

Utbildningsnämndens ansvar

<i>Mål</i>	<i>Enhet/indikator för uppföljning</i>
Utemiljön vid samtliga förskolor och skolgårdar ska på sikt anpassas enligt antaget program för utemiljö. Detta för att trygga barnens miljö och möjlighet till inläring. (delat ansvar med Miljönämnden, kommunalnämnderna, Telge Fastigheter)	Antal skolor och förskolor som anpassats.
Södertäljes skolor och förskolor ska arbeta strukturerat med hållbar utveckling ur barns perspektiv. Innan 2016 ska alla Södertäljes skolor och förskolor vara certifierade enligt Grön Flagg eller bedriva likvärdigt arbete. (delat ansvar med kommunalnämnderna)	Antal certifierade skolor och förskolor och enheter som bedriver motsvarande arbete.
Andelen av kommunens ekologiska livsmedelsinköp ska årligen öka för att Södertälje fortsatt ska vara en av de 3 främsta kommunerna inom detta område. (delat ansvar med kommunalnämnderna)	Andel, i procent, ekologiska livsmedelsinköp
Mängden inköpt kött, framför allt från konventionellt uppfödda djur, ska minska till förmån för kött från betande djur och andra näringsriktiga livsmedel. Detta för att uppnå målet om reducerade växthusgasutsläpp.	Mängd inköpt kött.
Föreslagna åtgärder	
Aktiviteter ska årligen genomföras för att uppmuntra medborgarna att vistas i naturen. (delat ansvar med Miljönämnden, Tekniska nämnden, Kultur- och fritidsnämnden, Arbetslivsnämnden)	
Utemiljön på skolor och förskolor ska kartläggas utifrån programmet för utemiljö avseende t.ex. buller En tidsatt handlingsplan med åtgärder och kostnader ska ha inkommit till berörda senast den 31 december 2015. (delat ansvar med Miljönämnden, kommunalnämnderna, Telge Fastigheter)	
Kommunen ska initiera aktiviteter för att öka förståelsen hos företagare angående vad det ekologiska kretsloppssamhället samt begreppet Östersjövänlig mat innebär. (delat ansvar med Kommunstyrelsen, Miljönämnden)	
Planera och genomföra säkra och miljöanpassade trafikmiljöer vid skolorna såväl vad gäller investeringar som påverkansåtgärder för att minska skjutsandet av barn med bil. (delat ansvar med Kommunstyrelsen, Kommunalnämnderna, Stadsbyggnadsnämnden, Tekniska nämnden, Telge fastigheter)	
Samtliga aktörer inom undervisningssektorn, från förskola till gymnasium och vuxenutbildning, ska senast 2014, erbjudas undervisningspaket för att bättre förstå det ekologiska kretsloppssamhället och dess funktioner; Östersjövänlig mat, Ekologiskt Kretsloppsjordbruk och Ekologiskt Kretsloppssamhälle i sig. (delat ansvar med Kommunstyrelsen, Arbetslivsnämnden, Miljönämnden)	
Genomföra ett pilotprojekt med en förskola/skola m påverkansåtgärder för att minska antalet föräldrar som hämtar/lämnar barnen med bil. (delat ansvar med Kommunstyrelsen)	

Telges ansvar

<i>Föreslagna åtgärder</i>
Senast år 2016 ska alla anställda genomgå en utbildning i hållbarhetsfrågor. (delat ansvar med Kommunstyrelsen)
Södertälje kommun och Telge koncernen ska tillsammans aktivt arbeta för att öka medborgarnas och företagens kunskap och engagemang inom miljöfrågor. (delat ansvar med Kommunstyrelsen, Kultur- och fritidsnämnden, Arbetslivsnämnden)

Telge Bostäders ansvar

<i>Mål</i>	<i>Enhet/indikator för uppföljning</i>
Södertälje kommun ska vara en ren och snygg kommun där invånarna känner sig trygga. Kommunens betygsindex inom trygghet, renhållning och sophämtning ska vara över kommungenomsnittet. (delat ansvar med Kommunstyrelsen, Tekniska nämnden, Telge Återvinning, Telge Fastigheter)	Antal skräpföremål/10m ² samt upplevd trygghet, trivsel och uppfattningar om renhållningen i SCB:s medborgarenkät.
Föreslagna åtgärder	
Att säkerställa att den tätortsnära naturen även gynnar biologisk mångfald och hyser olika naturtyper. (delat ansvar med Tekniska nämnden, Miljönämnden, Telge Fastigheter, kommunalnämnderna)	
Kommunen ska vidta åtgärder för att få illegala dumpningsplatser att upphöra och nedskräpningen att minska (delat ansvar med Kommunstyrelsen, Tekniska nämnden, Telge Fastigheter och Telge Återvinning).	

Telge Fastigheters ansvar

<i>Mål</i>	<i>Enhet/indikator för uppföljning</i>
Utemiljön vid samtliga förskolor och skolgårdar ska på sikt anpassas enligt antaget program för utemiljö. Detta för att trygga barnens miljö och möjlighet till inläring. (delat ansvar med Utbildningsnämnden, Miljönämnden, kommunalnämnderna)	Antal skolor och förskolor som anpassats.
Södertälje kommun ska vara en ren och snygg kommun där invånarna känner sig trygga. Kommunens betygsindex inom trygghet, renhållning och sophämtning ska vara över kommungenomsnittet. (delat ansvar med Kommunstyrelsen, Tekniska nämnden, Telge Bostäder, Telge Fastigheter)	Antal skräpföremål/10m ² samt upplevd trygghet, trivsel och uppfattningar om renhållningen i SCB:s medborgarenkät.
Föreslagna åtgärder	
Att säkerställa att den tätortsnära naturen även gynnar biologisk mångfald och hyser olika naturtyper. (delat ansvar med Tekniska nämnden, Miljönämnden, Telge Bostäder, kommunalnämnderna)	
Utemiljön på skolor och förskolor ska kartläggas utifrån programmet för utemiljö avseende t.ex. buller. En tidsatt handlingsplan med åtgärder och kostnader ska ha inkommit till berörda senast den 31 december 2015. (delat ansvar med Utbildningsnämnden, Miljönämnden, kommunalnämnderna)	
Planera och genomföra säkra och miljöanpassade trafikmiljöer vid skolorna såväl vad gäller investeringar som påverkansåtgärder för att minska skjutsandet av barn med bil. (delat ansvar med Kommunstyrelsen, Kommunalnämnderna, Utbildningsnämnden, Tekniska nämnden, Stadsbyggnadsnämnden)	
Kommunen ska vidta åtgärder för att få illegala dumpningsplatser att upphöra och nedskräpningen att minska (delat ansvar med Kommunstyrelsen, Tekniska nämnden, Telge Bostäder och Telge Återvinning).	

Telge Inköps ansvar

<i>Mål</i>	<i>Enhet/indikator för uppföljning</i>
Varor som upphandlas inom den kommunala organisationen ska genomgå uppföljning för att säkerställa att fastställd miljöhänsyn tagits i upphandlingsprocessen (delat ansvar med Kommunstyrelsen)	Andel varor där miljöhänsyn tagits och uppföljning gjorts.
Södertälje kommun ska verka för upphandlingssätt som gynnar lokalt odlade och lokalt producerade produkter. (delat ansvar med Kommunstyrelsen)	Andel, i procent, lokalt odlade och lokalt producerade livsmedel
Föreslagna åtgärder	
För en effektivare samordning av leveranser ska transporter om möjligt upphandlas separat och avtal ska ses över.	
En nulägesanalys av de miljökrav som ställs vid upphandling ska genomföras. Detta ska påbörjas inom de prioriterade områdena: fordon och transporter, livsmedel och fastigheter.	
Mål (i procent) ska sättas för att öka andelen miljökrav som ställs vid upphandlingen. Detta ska påbörjas inom de prioriterade områdena: fordon och transporter, livsmedel och fastigheter.	

Telge Näts ansvar

<i>Föreslagna åtgärd</i>
Färdigställa en VA-plan för kommunen, antagen av kommunfullmäktige senast 2013. VA-planen ska inkludera avloppsvatten, dagvatten och dricksvatten. (delat ansvar med Miljönämnden, Stadsbyggnadsnämnden, Tekniska nämnden, Telge Återvinning)

Telge Återvinnings ansvar

<i>Mål</i>	<i>Enhet/indikator för uppföljning</i>
Andelen matavfall i restpåsen ska årligen minska.	Andel insamlat organiskt avfall
Minst en återbruksverksamhet ska anordnas i kommunal regi.	Antal återbruk
Södertälje kommun ska vara en ren och snygg kommun där invånarna känner sig trygga. Kommunens betygsindex inom trygghet, renhållning och sophämtning ska vara över kommungenomsnittet.	Antal skräpföremål/10m ² samt upplevd trygghet, trivsel och uppfattningar om renhållningen i SCB:s medborgarenkät.
<i>Föreslagna åtgärder</i>	
Färdigställa en VA-plan för kommunen, antagen av kommunfullmäktige senast 2013. VA-planen ska inkludera avloppsvatten, dagvatten och dricksvatten. (delat ansvar med Miljönämnden, Stadsbyggnadsnämnden, Tekniska nämnden, Telge Nät)	
Samarbetet mellan miljökontoret och Telge återvinning ska stärkas i syfte att öka andelen insamlat biologiskt avfall från storkök och restauranger och andra verksamheter.	
I samarbete med berörda aktörer utreda möjligheterna till avfallsminimering och återbruk. (delat ansvar med Kommunstyrelsen, Tekniska nämnden)	
Kommunen ska vidta åtgärder för att få illegala dumpningsplatser att upphöra och nedskräpningen att minska (delat ansvar med Kommunstyrelsen, Tekniska nämnden, Telge Bostäder och Telge Fastigheter).	

**"Programmet
ska användas som
ett underlag i
verksamhetsplanering
och beslut som kan
påverka miljön."**

Södertälje kommun
151 89 Södertälje

För mer information, kontakta:

Christine Strandberg

Kommunstyrelsens kontor

Telefon: 08-523 010 00 (vxl)

E-post: christine.strandberg@sodertalje.se

Ebba Jordelius

Kommunstyrelsens kontor

Telefon: 08-523 010 00 (vxl)

E-post: ebba.jordelius@sodertalje.se

Södertälje kommun
Campusgatan 26
151 89 Södertälje
www.sodertalje.se